

розв'язання матеріальних питань родини, призводить до складних наслідків у розвитку дітей, які залишаються на Україні. Спостерігається тенденція перекидання батьками відповідальності за результат виховання своїх дітей на дитячий садок, школу, вищий навчальний заклад [2, с. 143].

Причинами соціально-педагогічної роботи, що спрямована на вирішення проблеми профілактики соціального сирітства в сім'ях трудових мігрантів є : розвиток альтернативних, сімейного типу методів догляду з дітьми та їх вихованням; запровадження програм первинної профілактики, що сприяють інформуванню дітей, надання їм допомоги і консультацій; реформування системи державної опіки; фінансування програм, спрямованих на надання підтримки сім'ям, що перебувають у скрутній ситуації; розробка стратегій максимального скорочення терміну перебування дітей у державних спеціалізованих закладах; підтримка контактів дітей із сім'ями, щоб сприяти збереженню та зміцненню сімейних зв'язків.

Отже, проблема виховання дітей трудових мігрантів безпосередньо на сучасному етапі являється предметом дослідницької та посередницької функції соціально-педагогічної діяльності. Актуальність проблеми доводить важливість її дослідження та роботи, в свою чергу сучасний соціальний педагог здатен на вирішення завдань, поставлених сьогодні.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про охорону дитинства».
2. Організація соціально-психологічної допомоги дітям, батьки яких перебувають за кордоном: Метод. пос.. для псих., соц. пед., педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів. – Хотин, 2005. – 231 с.
3. Психологічна служба Чернівецької області - 2005: стратегії діяльності. Навчально-методичний посібник. – Чернівці, 2005 – 134 с.
4. Ровенчак О. Визначення та класифікації міграцій: наближення до операційних понять // Політичний менеджмент. – 2006. – № 2 (17) – с. 143.

Анастасія Макарчук

Науковий керівник: к. п. н. Нагайчук О. В.

СТИМУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ПРОЕКТНО- ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Суть навчання проектно-технологічної діяльності в цілому полягає у розвитку особистості школяра, а не в отриманні або зміні предметів, які служать лише матеріалом для формування і прояву особистих якостей

дитини. Для школярів проектно-технологічна діяльність мотивована прагненням до самостійності, для педагога вона є засобом рішення педагогічних задач (у нашому випадку – інтелектуальної активності учнів).

Проектно-технологічна діяльність школярів заснована на суб'єкт - суб'єктній схемі навчання, що відповідає тенденціям становлення комунікативних стосунків підлітків 5–9 класів, в якій вчитель і учень виступають як рівноправні партнери творчого процесу на кожному етапі створення проекту. Тому підлітків притягає вільна активна та рівноправна позиція у навчальному процесі.

Тип теоретичного пояснення у проектно-технологічній діяльності не обмежується рамками дедуктивно-індуктивних схем аналізу, але розширюється до рівня евристично-імовірнісного, який передбачає включення в арсенал навчання проектних методів, що активізують інтелектуальну діяльність учнів (методи дизайн-аналізу, комбінування у створенні нових об'єктів, морфологічного аналізу, фокальних об'єктів, теорії винахідницьких задач, інформаційної надмірності і недостатності).

У ситуаціях спільної проектно-технологічної діяльності змінюється характер спілкування учнів від монологічного до діалогічного і будується за схемою продуктивного діалогу, що дозволяє реалізувати принципи індивідуалізації і активізації процесу навчання [1, с. 71].

Об'єктом діяльності вчителя у проектно-технологічній діяльності стає не передача знань, умінь і навичок, а консультативна допомога у створенні і реалізації учнем власного творчого проекту. Вирішення даного навчального завдання змушує школяра самого здобувати необхідні знання, звертаючись не лише до учителя, але і до усіх доступних інформаційних джерел.

Предметом діяльності вчителя в ситуації спільної проектно-технологічної діяльності стають динамічні характеристики особистості школяра в ситуації діалогічної взаємодії: становлення різних процесуальних властивостей пізнавальних процесів, особистий розвиток та інтелектуальна активність школяра.

Проектно-технологічна діяльність школярів як метод і засіб навчання реалізує такий тип стосунків між суб'єктами навчального процесу, коли вплив на учня переходить на розвиваючий рівень через зміну предмета діяльності учителя.

Проектно-технологічна діяльність характеризується стимулюючими зовнішніми факторами (новизна навчального матеріалу, нетрадиційна форма навчання і т.д.) – це об'єктивні джерела стимулів активної навчально-трудої діяльності учнів. Стимул навчально-трудої діяльності учня виникає тоді, коли потреба зустрічається із ситуацією свого задоволення. Тому стимул – це внутрішня активна спрямованість особистості, яка виявляється й активізується зовнішніми обставинами (стимуляторами) [2, с. 59].

Оскільки в процесі проектно-технологічної діяльності навчально-

трудоий процес учнів спрямований на активний пошук відповідей на поставлені перед ними запитання, на самостійне знаходження шляхів розв'язання доступних для них задач, подолання труднощів, – то в школярів пробуджується справжній інтерес до уроків трудового навчання. Виникнення пізнавального інтересу можливе тільки на певному рівні засвоєння знань, умінь і навичок з того чи іншого предмета, що підтверджують результати наших дослідження причин інтелектуальної пасивності підлітків. У явищі інтелектуальної пасивності нами виявлено два основні моменти: мотиваційний, тобто ставлення до навчальної діяльності, і операційний, тобто відсутність умінь та навичок розумової праці. Ці моменти перебувають в тісному взаємозв'язку, впливають один на один.

Для того щоб інтерес учнів до будь-якого виду творчої трудової діяльності був повноцінним і міцним, а уміння неухильно наближалися до професійних, учитель повинен постійно: розвивати уяву та інтелект дітей; формувати уміння помічати в об'єктах і технологічних процесах конкретні недоліки, знаходити їх причини та шляхи усунення; розвивати гнучкість мислення, яке полягає в тому, що людина завжди готова проаналізувати будь-яку нову ідею і своєчасно відмовитись від розробки невдалої ідеї; розвивати здатність використовувати як близькі, так і далекі аналогії, запозичати знання й методи роботи з різних галузей науки і техніки; розвивати комбінаторні здібності, що дають змогу зіставляти якісно нові об'єкти.

Саме тому на уроках трудового навчання необхідне з'ясування в учнів особливостей зв'язку інтересу до знань із засобами навчально-трудоого процесу, методами проектно-технологічної діяльності оскільки це дає змогу поліпшити керування формуванням пізнавальної мотивації у школярів. Адже, залучення учнів до активної проектно-конструкторської, художньої та перетворювальної творчості, які є основою проектно-технологічної діяльності, створює великі можливості для забезпечення інтелектуального розвитку особистості, емоцій, почуттів та волі. Зустріч учнів із незнанням вмикає та стимулює їх інтелектуальну активність, почуття та уяву, примушує працювати психомоторику, що є необхідною умовою розвитку інтелектуальних умінь [3, с. 98].

На нашу думку, в процесі проектно-технологічної діяльності повинні реалізовуватися як мінімум дві такі вимоги: перша – давати учням можливість вільно обирати, розробляти та виготовляти власний творчий виріб; друга – створювати передумови для появи у кожного школяра почуття успішності своєї навчально-трудоогої діяльності.

Завдяки участі у розробці та виконанні творчих проектів учень стає більш дієвим, інтелектуально та емоційно активним. У нього змінюється сприйняття своєї особистості, він стає здатним більш реально оцінити себе через усвідомлення власних можливостей. Також виконання творчих самостійних проектів дозволяє школярам бачити практичну користь від

своїї діяльності, та отримувати від неї задоволення, що суттєво підвищує їх інтерес до вивчення такого предмету, як трудове навчання [3, с. 121].

Сутність викладеного дає підстави зробити висновок, що стимулювання інтелектуальної активності учнів засобами проектно-технологічної діяльності буде більш результативним за таких умов:

- опора на активну інтелектуальну діяльність учнів (застосування проблемних методів навчання, методів творчих проектів та інтерактивних методик);

- розвитку пізнавального інтересу учнів завдяки змісту навчального матеріалу, цікавого викладу матеріалу, розкриття практичної значущості теоретичних знань та інтелектуальних умінь;

- створення позитивної емоційної атмосфери навчально-трудої діяльності (за наявності постійно створюваної ситуації досягнення успіху);

- навчально-трудова діяльність на оптимальному рівні інтелектуального розвитку учнів (повинна забезпечувати найкращі умови для індивідуалізації й диференціації навчання враховуючи вікові особливості школяра);

- учень повинен бути повністю позбавлений страху перед майбутньою роботою, оскільки об'єкт проектування, що пропонується йому, повинен бути доступним, посильним, але одночасно суб'єктивно складним (аби учень міг розкривати та розвивати свої інтелектуальні уміння);

- врахування індивідуальних потреб та мотивів школярів (потреби у самовдосконаленні, самостійності і т. п.);

- акцентувати увагу на навчанні як підготовці до майбутньої трудової діяльності.

Саме створення таких умов на уроках трудового навчання буде сприяти розвитку інтелекту та формуванню позитивних емоцій школярів. Таким чином, на нашу думку, тільки проектна технологія може дозволити вирішити більшість дидактичних задач і відповідно перетворити уроки трудового навчання в творчий, дослідницький клуб, в якому розв'язуються дійсно цікаві, практично значущі та доступні проблеми школярів.

Список використаних джерел:

1. Ляудис В. Я. Психологические предпосылки проектирования моделей инновационного обучения в школе // Инновационное обучение: стратегия и практика. – М. : МГУ, 1994. – 194 с.
2. Методика трудового навчання: проектно-технологічний підхід: Навчальний посібник / Бербец В. В.; Дубова Н. В.; Коберник О. М.; Кравченко Т. В. та ін. / За заг. ред. О. М. Коберника, В. К. Сидоренка. – Умань: КопіЦентр, 2007. – 204 с.
3. Нагайчук О. В. Теорія і методика інтелектуального розвитку підлітків у процесі проектно-технологічної діяльності / О. В. Нагайчук : навч.-метод. посіб. – Умань : СПД Жовтий, 2011. – 222 с.